

Toespraak te houden op den 31sten augustus 1898, op verzoek van eenige kerkraden samengesteld

<https://hdl.handle.net/1874/234969>

mm 11593

De. 1898 IV = 32

TOESPRAAK,

TE HOUDEN

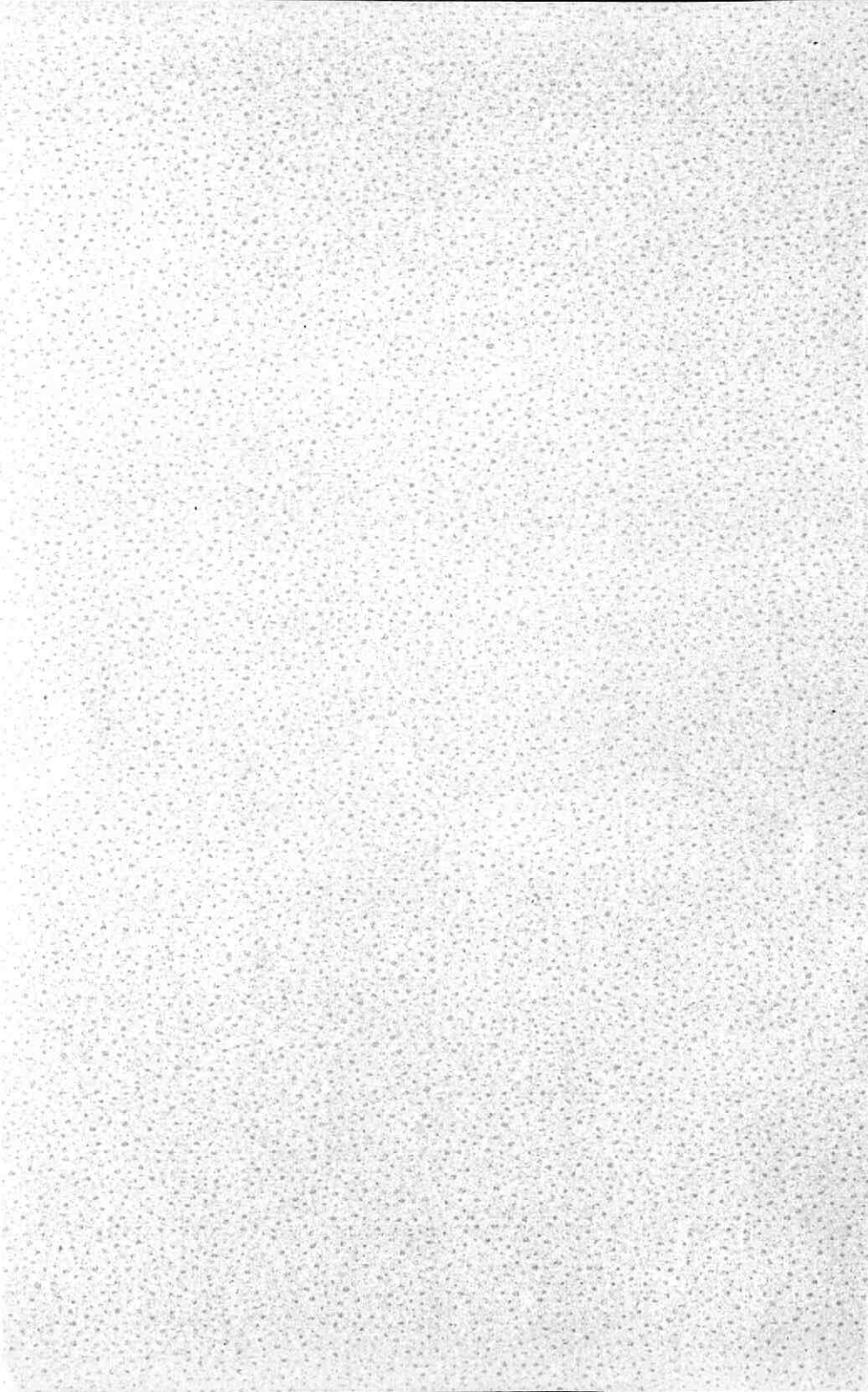
op den 31sten Augustus 1898,

op verzoek van eenige kerkeraden saamgesteld

DOOR

F. P. L. C. van LINGEN.

TOESPRAAK,

TE HOUDEN

op den 31sten Augustus 1898,

op verzoek van eenige kerkeraden saamgesteld

DOOR

F. P. L. C. van LINGEN.

Aan elk rechtgeaard Nederlander is het Oranjehuis dierbaar. Daarom zal niemand, die in God gelooft en alzoo ook aan de kracht des gebeds, den 31sten Augustus van dit jaar zonder smeekingen laten voorbijgaan.

Geen gemeente, het allermint, die de belijdenis der waarheid hooghoudt, zal haar bedehuis op dien gedenkwaardigen dag onbezet kunnen laten.

Door meer dan eene, verstoken van een voorganger in den dienst des woords, is reeds het bezwaar geopperd, dat eene toespraak, voor die gelegenheid geschikt, haar ontbreekt

Zoo kwam het verzoek tot mij zulk een woord op te stellen en zoolang alleen voor kerkeraadsliden verkrijgbaar te doen zijn, totdat die dag zou zijn voorbijgegaan.

Ik beproefde het, wel wetende dat het gemis van een passend woord op menige plaats het samenkomen bezwaarlijk maken zou.

Daarom mocht ik, hoewel van onbekwaamheid bewust, niet weigeren.

Ga menige innige bede des geloofs en der liefde dien dag, maar dien niet alleen, voor onze koninginne op tot onzen God, die hoort en verhoort.

F. P. L. C. VAN LINGEN.

Als de gemeente in haar Godshuis is vereenigd moet vóór alles des Heeren woord worden vernomen. Wij lezen daarom vooraf Psalm 91.

Psalm 23 zij de nachtegaal onder de psalmen genoemd, ik zou Ps. 91 wel een adelaar der Gode gewijde liederen willen heeten, een adelaar, die elke bekommerde ziel op zijne vleugelen draagt, en voor neerzinken behoedt (Exod. 19 : 14; Deut. 32 : 11 v.v.). Dat die psalm heden de inhoud onzer smeekingen zij en in 't bijzonder zijn aanhef (vs. 1), welken wij nogmaals met u lezen :

Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen.

Vertroostend zonder wederga is voor allen, die gelooven dat woord, hetzij het hart voor ons zelve, voor ons vaderland, voor onze Kerk, of voor eene hooggeliefde met zorg of zielsverlangen vervuld is.

Waar de vijand roept: »ter dood" ¹⁾ roept God zelf ons hier toe: »naar de schuilplaats." ²⁾ Wie die stem des Heeren hoort en volgt, is »Zijne duive, zijnde in de klove der steenrots" (Hoogl. 2 : 14), terwijl daarbuiten steeds het roofdier achtervolgt. »Buiten God", zegt een groot dichter: »is 't nergens veilig."

Zoo zij dan ook ons begin in den naam des Heeren en ons eerste werk op deze plaats des gebeds de toevlucht te nemen tot Hem, die het koninklijk hart neigt als waterbeken (Spr. 21 : 1), maar ook dat der onderdanen tot al wat Hij wil.

Stort, o onze God! den Geest der genade en der gebeden uit over het volk van Nederland, ook over mij. (Zach. 12 : 10).

---

¹⁾ ad patibulum, bekend woord van J. Hessel in den raad van beroerte

²⁾ ad latibulum.

GEBED.

TUSSCHENZANG PSALM 123 : 1.

Een ongewone dag, een ongewoon uur voor kerkelijk samenzijn bracht ons hier en wie onzer zou het antwoord behoeven schuldig te blijven op eene vraag als aan Elia werd gedaan: »wat maakt gij hier?» Indien tot ieder van ons de vraag des Heeren kwam, eens gedaan, toen de koningskroon op het hoofd van een jeugdigen was gezet: »Begeer wat Ik u geven zal'', één antwoord kwam van onzer aller lippen, ééne bede, samenstemmende met die, welke in het harte is van haar, die in den tempel der hofstad zich buigt voor God en bidt.

Toch weet ik het niet, welke toon voor ons thans de hoogste moet zijn, die van dank of van gebed. Maar danken is bidden en bidden is danken. Dat zij te samenvloeien tot éénen psalm en die psalm vereenigd zij met dien van gansch het volk van Nederland, of het in kathedraal of synagoge of in het bedehuis der verdrukten zich tot God verheft.

Zonder twijfel trof het u menigmaal, dat zoo groote overeenkomst is tusschen ons dierbaar vaderland en het Kanaän van Israël, een naam, welke ook de vertaling van »Nederland'' duldt. Ook onze geschiedboeken getuigen van redding uit de macht van een verdrukker, als het ook onzer vaderen ernst was om den eenigen God naar Zijn woord en bevel te dienen.

Ook ons is een koningshuis gegeven, waarvan wij weten, dat het niet door een Sauls keuze, maar naar Gods verkiezing het onze werd. Israël spreke van een David, die de oorlogen des Heeren heeft gevoerd en in Gods kracht den vijand overwon, ook wij denken aan een »beminde des Heeren'', aan den grooten Zwijger, dien wij onder den Vader in de hemelen den vader des vaderlands mogen noemen.

Ik wil thans geen droevige snaren aanraken; anders sprak ik

van afscheuring van Davids huis, maar alleen wil ik u nog wijzen op één punt van overeenkomst, dat betrekking heeft op den tijd van heden.

Het was in de dagen van den priester Jojada, dat het scheen of Davids nakroost uitgestorven was en vreemden over Gods volk zouden regeeren. Toen weende, al wat God vreesde in Israël. Waar waren dan die beloften, dat het huis van den man naar Gods hart bestendig zou zijn? Wat kon er komen van de vervulling der profetieën omtrent het heil, door den Koning der koningen, den eenigen Davids zoon, teweeg te brengen? Toen was er wel een Abrahams geloof noodig om vast te houden, dat God machtig was om uit den verstorvenen Izak een nakomelingschap te verwekken, gelijk Hij uit de verstorvene Sarah een zoon geschonken had.

Maar eene koningsdochter had een jongске verborgen en het groeide in stilte op en werd groot. God had het Davids-huis niet willen laten uitsterven. Gods beloften bleken Ja en Amen te zijn. Het »de koning leve" weerklonk onder het handgeklap des volks in den tempel voor den jeugdigen Davids-zoon, den vader van zoovele godzalige vorsten, van Hizkia en Josia, den vader van Hem, die tot in eeuwigheid op den troon van Israël, wat zeg ik, op den hemeltroon zit.

Ik behoef niet nader te verklaren. Gij hebt met mij reeds in uw hart uwen God gedankt, die het Oranjehuis niet wilde doen uitsterven, maar ééne spruit ons deed overblijven, die, door eene vorstendochter opgevoed, onze hoop heeft doen herleven op nieuwe heerlijke openbaring van dien geliefden stam. Voor haar is ons gebed, dat ook voor de toekomst van ons land een rijke wasdom van dien boom in haar gegeven zij, en bovenal dat het geloof in den Zone Davids, door hare voorvaderen beleden, bescherming vinde in haar en haar nageslacht.

Veel dankt Nederland aan zijn Oranjehuis op maatschappelijk gebied, veel is ook door de voorvaderen op kerkelijk gebied gedaan, zoodat de kerkdeuren zich ook heden wel tot dankbaar gebed mochten openen. 't Is Oranje, die ons vrijvocht van Roomsche priesterheerschappij. Oranje gaf de hoogeschool, waar de heilige theologie als moeder aller wetenschappen werd

beschouwd. Oranje riep Dordrechts Synode te samen, waar kerkleer en kerkorde werden vastgesteld, elken Gereformeerde nog heden dierbaar. En niet alleen de groote mannen, maar ook de vorstinnen uit dat huis hebben gearbeid voor het Koninkrijk Gods. Luistert slechts naar dat lied:

Jezus is mijn toeverlaat!
Hij, mijn Heiland is in 't leven,
Zou ik dan niet aan Gods raad
Mij blijmoedig overgeven?
Schoon der graven lange nacht
Huiwend soms worde ingewacht.

'k Voel mij door den nauwsten band
In die hope aan Hem verbonden;
Mijn geloove houdt Zijn hand
Vast tot in mijn laatste stonden
En geen macht van dood of graf
Rukt mij ooit van Jezus af.

Gij hebt reeds den naam genoemd dier godzalige dichteres, de dochter van onzen Frederik Hendrik.

Die psalm vloeide uit haar hart bij het woord van Job (19 : 23—27), »ik weet mijn Verlosser leeft."

Hebt gij niet bij de herinnering dier regelen reeds eene bede geuit, deze bede: Heere! laat het geloof, laat de Geest, welke leefde in de keurvorstinne van Brandenburg, ook leven in en zaligen het hart onzer jeugdige koningin?

Zij heeft op die bede recht.

De Apostel Paulus hield niet op te bidden voor de gemeente (Kol. 1 : 9), bij dag en bij nacht (1 Thess. 3 : 10), maar vraagde ook: »Broeders! bidt voor ons" (1 Thess. 5 : 25; 2 Thess. 3 : 1). Stervende bad de groote Willem voor zijn volk, en op het slagveld zien wij een Maurits geknield voor God. Waarlijk, van het Oranjehuis mag wel de vraag tot ons komen en met blijdschap daaraan worden voldaan, een vraag om te doen wat het zoo innig deed voor ons.

De Apostel had wel reden om gebeden aan te bevelen voor

degenen, die in hoogheid zijn gezeten. Hij wist het wel, dat nergens de gevaren grooter zijn dan waar de stoel der eere is geplaatst. Waarlijk bij het »waar schoonheid is" mag wel geplaatst worden: »waar hoogheid is, is mogelijk stof tot danken, maar zekerlijk daar is tot bidden stof." Een Agur bad: »maak mij niet rijk, o Heere! opdat ik U niet verloochene en zegge: wie is de Heere?" Waar gelegenheid is om alles te genieten, dat op aarde in de oogen schittert, daar is groote genade noodig om als een Noach te wandelen met God.

De Heere spreekt van hen, die lange kleederen dragen en in der koningen huizen zijn. Bewierookt door de wereld is dikwerf verre van God, en als van eene koninginne een godinne wordt gemaakt, moet eene ellende worden gevreesd als een Herodes overkwam na het: »eene stemme Gods!"

Broeders! bidt voor haar.

De godzalige Eduard van Engeland sprak op zijn sterfbed: »Ik ga heen, waar ik niet vele koningen vinden zal." Hij wist, welke geest in die vorstenzalen heerschte. Wij, eenvoudige burgers, vormen ons geen denkbeeld van al de verzoekingën, die daar het jeugdig hart bestormen. God make haar, wier eenvoud zooveel is geroemd, voor alle vleitaal doof en in de koninklijke binnenkamer moge vaak eene neergeknielde voor God bewonderend met een groot koning vragen: »wie ben ik Heere! en wat is mijn huis?" Hoe hooger wij staan, zegt Cicero (de Off.), des te geringer moeten wij ons gevoelen. Bidt niet alleen nu, maar bestendig voor haar.

Meer dan ooit worden in onze dagen koninklijke hoofden bedreigd. Hebben niet de laatste tijden het bewezen, welke de gevolgen zijn, dat de bijbel aan het volk is ontnomen? Wij zijn dankbaar, dat wij weten mogen dat haar deel is, wat een groot redenaar der Romeinen (Cic. Phil. 2 : 44, 112) uitsprak: »door liefde der burgers moet de troon omgeven zijn, niet door wapenen" en wat een ander (Seneca de Clem.) schreef: »er is eene onverwinnelijke bescherming, namelijk de liefde der burgers", maar toch gij vertrouwt niet op menschen; wij vertrouwen alleen op de hoede van onzen God. Onze hulpe is daarom van Hem, die hemel en aarde heeft gemaakt en onze bede die van Psalm 84 : 10: »O God! ons schild! zie en aan-

schouw het aangezicht uwer Gezalfde." Doornenkronen lieten duizenderlei zegeningen na. De kronen welk hemellingen dragen, zullen niet schaden, want daar boven worden ze aan de voeten van het Lam neergelegd, maar gouden kronen der aarde zijn zoo zwaar. Gij hebt een huis, gij hebt een klein deel aardsch goed te verzorgen. Wat al bekommernis voor dat weinige. Maar hoe groot moet de zorg dan niet zijn voor een geheel land! Gij hebt enkelen, voor wie gij te arbeiden, te waken hebt. Wat moet het niet zijn als duizenden, als millioenen onderdanen op koninklijke belangstelling en besturing recht hebben? Neen! waarlijk, vergeten burgers behoeven niet te benijden, die in hoogheid zijn. Begeerlijk scheen die heerlijkheid een Damocles toe, maar hij begeerde ras nog sterker er van verlost te worden, en zoo gij eens kondet wegen al den last, beseffen al de verantwoordelijkheid, welke op koningen en koninginnen rust, ge zoudt spoedig de waarheid van het woord van Thomas à Kempis erkennen: »het is het best onbekend te zijn." 1)

Eén ding is voor ieder sterveling noodig. Eén ding bovenal is onmisbaar voor onze vorstin om gelukkig te zijn. Als gij den koninklijken harpzanger, den man groot in de lofzangen Israëls hoort juichen in zijn God dan gevoelt ge dat ook in paleizen zaligheid zijn kan. Als de Heilige Geest de snaren des harten trillen doet, als de God der krachten ook de Jehovah der ziele is, dan geen nood. Gelijk een herder achter den grooten Herder met al zijne zorgen gerust kan wezen, zoo ook eene koningin als zij van den Koning der koningen eene volgeling is.

Daarom, gedachtig aan het woord van Plutarchus (Dem. 30): »het slechtste teeken voor de liefde der menschen tot hunne koningen en vorsten is de overmaat van eerbewijzen", zoeken wij eene hoogere uiting voor onze liefde en bidden voor haar, dat God haar wijsheid, bescherming, genade geve. Wij begeven ons niet in de dichte stroomen des volks maar veel naar de binnenkameren om dezelfde bede te uiten, welke de Engelschman in zijn volkslied voor zijne koninginne vraagt.

---

1) *Ama nesciri.*

Is God haar schild, wat heeft zij dan met haren God te vreezen? Al staat zelfs een braambosch in brand, als de Heere in het midden is, dan wordt die niet verteerd. Als Jezus Christus in 't scheepke is, dan mogen de ruwe stormen woeden, het woord zal waarheid zijn »rustig te midden der woeste golven." ¹⁾ Al ging men door een dal der schaduwen des doods, de vreeze zou overbodig zijn. »Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen." Dat woord bracht de Heere in tijd van nood en gevaar bij herhaling voor de aandacht van Ruslands keizer, Alexander I. Na den val des vijands werd steeds opgemerkt dat een papier zorgvuldig aan het hart van den vorst werd bewaard en na zijn dood dacht men een gewichtig Staatsstuk te vinden. Dat Staatsstuk was niet anders dan het eerste vers van Psalm 91. Dat God datzelfde woord diep in het hart onzer jeugdige koninginne griffe, opdat zij blijmoedig haren weg vervolge en haar volk regeere »rechtvaardig, wijs en zacht."

Biddende voor die u regeert zorgt ge voor uw eigen welzijn. Het is niet voor de eerste maal en het zal niet voor de laatste maal gezegd zijn: »Oranje en Neêrland één." God heeft ze onverbrekkelijk saâm verbonden en als Paulus zegt (1 Kor. 12 : 26): »Hetzij dat één lid lijdt, zoo lijden al de leden mede; hetzij dat één lid verheerlijkt wordt, zoo verblijden zich al de leden mede," dan moogt gij zeker onder dat ééne lid in bijzonderen zin onze koningin verstaan en onder die leden allen wien 't Neêrlandsch bloed in de aderen vloeit, allen zeker, die op dezen gezegenden bodem God vreezen.

Tegenover het woord van den wijzen koning (Pred. 10 : 15): »Wee u, land! welks koning een kind is" mogen wij een ander stellen: »gezegend het land welks vorstinne met haar God wandelt." Welk verschil in Israël naarmate het hart van den koning van God was afgeneigd of God zocht. Van het bezit van het koninkrijk Gods hangt alles, ook de tijdelijke zegen af. O, om uws zelfs wil, burgers van Nederland! laat uw gebed komen tot des Heeren troon, want de Heere neigt der koningen harten als waterbeken tot al wat Hij wil. Dat hart

¹⁾ *Franquilla saevis in undis.*

is in Zijne hand (Spr. 21 : 1), en immers gij weet het bij ervaring: »God hoort het gebed» of anders leest wat onze Heere en Heiland in redenen en gelijkenissen zegt van de kracht en den zegen des gebeds. Ziet het uit voorbeelden, welke de Schrift u mededeelt. Een jongske ligt verborgen onder de struiken, smachtende van dorst. Het bidt en het gebed van het kind doet den hemel opengaan en den engel der verlossing nederdalen. Laat Jakobus u verhalen van een man van gelijke bewegingen als wij, die biddend de regenwolken jaar aan jaar terughoudt en ook weder nederdalen doet. Voor Mozes gebed wijkt Mirjams melaatschheid en der Kananietische bede verjaagt den duivel uit het dochterke. Een Petrus zucht in den kerker, waarin hij den dood verwacht, maar sterke muren en knellende banden en wacht aan wacht lijden te samen de nederlaag, als de kleine gemeente in Maria's woning bidt. Het gebed is eenigermate eene almacht omdat het in heilig verbond met den Almachtige staat. Laat de gansche hel dan samenspannen en hare legio's van verleidingen en bedreigingen doen woeden, als de gemeente waarlijk bidt knarst satan zijne tanden stomp. Wie naar verklaring van dat wonder vraagt, die wete, dat, als de gemeente van den Koning bidt in Zijnen naam, ook de Koning der gemeente in de hemelen als voorspraak en voorbidder staat voor den troon der genade, Hij, die altijd wordt gehoord.

Het is ons daarom zoo goed te weten, dat op dezen zelfden dag, in deze ure, waarin gansch Nederland als een stroom 's Heeren troon voor zijne koninginne aanloopt, hare bede in 's Gravenhage's Kloosterkerk zich met de onze vereenigt. Die ons gebed vraagt erkent eigen machteloosheid. Die ons gebed vraagt erkent hoogere macht, gelooft aan de kracht en den zegen des gebeds.

Gelukkig Nederland! indien gij door eene biddende wordt geregeerd. Dan zingen wij den dichter na: »Den man zij op aarde de scepter verbleven, der vrouw is de geest des gebeds meer gegeven. De biddende vrouw draagt op aarde de kroon.»

Die bidt heeft behoefte aan biddende harten. Die zijn haar deel van duizenden, ook van ons.

Zegene de Heere haar, gelijk wij een Adamskind, dat

in zonde geboren behoefte heeft aan de herscheppende genade Gods tot zaligheid.

Zegene de Heere haar en volbreng Hij Zijne kracht in hare zwakheid, opdat haar wandel zij tot verheerlijking van haren God.

Zegene de Heere haar als Christinne, die opwast in genade en kennis van den Heere Jezus Christus.

Zegene de Heere haar als koninginne, die straks de kroon mag dragen over een gelukkig volk, dat in vrede het goede geniet.

Zegene de Heere haar met wijsheid en verstand om recht en gerechtigheid te handhaven en te wandelen op het pad, door den Alleen-wijzen geteekend.

Zegene de Heere haar, opdat jaar op jaar hare stem zich moge verheffen in de vergaderzaal des lands, getuigende van voorspoed en heil.

Zegene de Heere haar, de dochter dier moeder, die uit den vreemde geen vreemde voor Nederlandsche harten bleef en noeme ons volk nog lang het tweetal koninginnen, als verbonden door den liefelijksten band.

Zegene de Heere haar als Oranjespruit en zij ze bestemd om het oranjebloed te bewaren voor Neêrlands volk en met ons te verbinden wat voor de belangen onzer natie hoofd en hart bezit.

De dag is nabij, waarop de duizenden en tienduizenden naar de hoofdstad zich spoeden tot gejubel voor de van God ons gegevene en ons »Leve Neêrlands koninginne!» klimt dan als gebed tot Hem, die in haar harte mogen antwoorden (Jes. 44 : 2): »Gij zult van Mij niet vergeten worden.»

Die dag zij een eerste van overvloedigen zegen.

God, de Vader zegene haar en behoede haar.

God de Zoon zij haar licht en sterke haar door genade.

God de Heilige Geest verheffe over haar Zijn aangezicht en geve haar den vrede, die alle verstand te boven gaat.

AMEN.

PSALM 121 : 4.

es 613

Тур. J. Бокма, HZN., УТРЕХТ.